

DIRECTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:
Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
invoială

Unirea

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foale bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Sărbătoarea Agrului

Congresul general ținut la Aiud în 26—27 Noembrie — Marea manifestație religioasă din valea Mureșului — Ședințe strălucite și hotărâri de mare preț — Cuvântul de deschidere al Președintelui — Revista serbărilor

„Agru“ a trecut, cu distincție, examenul viabilității, în impunătorul congres dela Aiud. — În timpul pregătirilor mulți erau îngrijorați. Mulți erau convinși că nu poate reuși. E prea târzie vremea; e prea mare criza și sărăcia, prea mic orașul, prea slab interesul și spiritul de jertfă, și câte altele nu se spuneau pe toate cărările. Și chiar de mulți dintre cei mai buni. Și, fără îndoială, era mult adevăr la temeiul acestor temeri.

Totuși, în butul tuturor prevederilor înorate, congresul a reușit peste așteptări. — Dumnezeu ne-a dat zi senină și caldă. Satele din jur au trimis cele mari de pelerini cucernici cari au umplut, masă compactă, impunătoarea piață în care s'a ridicat altarul de jertfă. Iar fruntașii Bisericii, clerici și mireni, au alergat din cele mai mari depărtări în număr neașteptat de mare la sărbătoarea anuală. Și dacă orașul nu ne a putut oferi cadre sărbătorești de proporția celor dela Oradea, și dacă programul condensat pe o singură zi, din pricini de economie, nu s'a putut desfășura cu atâta pompă, a avut totuși aceeași însuflețire, același elan și aceleași roade binecuvântate.

Participanții au avut fericirea de-a se întâlni în credința pentru steagurile Agru-lui nu numai din valul general de emoție pe care îl dă o adunare impunătoare și elevată, ci și din constatările ce au putut face privitor la activitatea din trecut a asociațiunii. Lărmălaia vieții, tot mai asurzitoare pe zi ce trece, a făcut să nu se prea audă, în cursul anului trecut, glasul Agru-lui. În realitate însă și în cuvenita haină a tăcerii, el își vedea de drum și de program. Dările de seamă dela congres au făcut dovada strălucită.

La înălțime a fost congresul și în discutarea problemelor ce s'au pus și a hotărârilor ce a luat. A constatat, de pildă, Comitetul, franc și fără înconjur, că administrația și birourile organizațiilor lasă prea mult de dorit. Se vor lua măsuri pentru îndreptarea răului. Căci e mai bine, evident, să fie viață în Agru fără biurocrație, decât paperasserie fără viață. Totuși rânduiala scrisorilor și a arhivei nu este un element neglijabil. — Mai greu se va putea îndrepta, de sigur, celalalt mare neajuns ce s'a constatat: situația lamentabilă a casei. Banii câți îi are Agru sunt blocați la bănci. Taxe nouă abia se mai plătesc. Cheltuielile sporesc. — Se va găsi totuși, sperăm, o ieșire din impas. S'au dat sugestii și s'au luat hotărâri cari nu pot rămâne fără rezultatul dorit.

Aceasta este cu atât mai necesar, cu cât alte două hotărâri, de importanță pe care o socotim de dreptul capitală pentru viața asociațiunii, nu sunt de loc potrivite a mării veniturile, ci tocmai

dimpotrivă. S'a suspendat, anume, până la zile mai bune, obligativitatea taxei ce se cerea dela membri ajutători. Nu se va mai cere nimic celui ce vrea să intre sub steag, decât însuflețire pentru cauză și viață tot mai creștinească. — Suntem siguri, că organizațiile de pe sate se vor resimți în mare măsură pe urma acestei dispoziții și scăderea financiară a casei se va compensa din belșug în roadă sufletească, singura pe care o urmărește asociația.

În același scop și înfruntând încă odată pesimismul casei, s'a decis scoaterea lunară a Buletinului „Agru“, ca organ oficial de îndrumare și contact permanent cu organizațiile locale. În afară de ordinele și instrucțiunile conducerii, el va cuprinde și material pentru „șezătorile creștinești“, prevăzute în Regulament și va aduce dări de seamă dela organizațiile locale, stimulând și prin aceasta râvna lor în bine.

De sigur, prin aceasta nu s'a rezolvat câtuși de puțin marea problemă a presei noastre, care rămâne mereu deschisă și mereu actuală. Congresul a dezbătut-o din nou. Ținând însă seamă de urgia zilelor prin cari trecem, a crezut că nu poate pași imediat la înnoiri mari și pripite. A lăsat în funcțiune „Comitetul de presă“ ales la Oradea, cu mandatul de-a continua lucrările pregătitoare în spiritul și sensul mandatului primit dela trecutul congres general. — Și până la realizarea marelui vis al „cotidianului“, va trebui să vedem cât mai stăruitor de o bună revistă și de întărirea actualelor publicații. Organizațiile parohiale vor trebui să-și facă, toate, mici secții pentru desfacerea lor și pentru încasarea prețului. Ce bine ar duce-o, de ex. „Unirea Poporului“ care ne face neprețuite servicii și vrea să stea cu tot sufletul în slujba ideilor Agru-lui, dacă aceste comitete ar face numai atâta: să încasseze abonamentul dela cititorii câți îi are și căroră, în schimb, le mai face și o reducere însemnată de bani?! Atâta treabă ar putea face toate organizațiile; și ar face cu asta foarte mult!

Nu s'a dezbătut din nou chestiunea federalizării pe eparhii și provincie bisericească a diferitelor asociațiuni și reuniri cu caracter religios existente astăzi și dintre cari numai „Astru“ studenților a reușit să se adune sub un singur steag, colaborarea lui cu Agru intrând prin aceasta în linia normală. Congresul a luat spre știre pașii întreprinși de Comitet în sensul hotărârilor dela Oradea și cari în cursul anului ce vine vor avea, fără îndoială, rezultate definitive.

Iată, în linii mari, o seamă de preocupări și de măsuri, cari deschid perspective de mari nădejdi și cari, realizate, vor face din congresul Agru-lui dela Aiud o piatră de hotar din cele mai însemnate în viața tinerei asociațiuni. — Dea Dumnezeu ca gândul înălțat și entuziasmul câștigat cu acest nou prilej sărbătorească să aducă roadă din belșug. Spre binele Bisericii și al neamului!

Pentru neam și lege

Cuvânt rostit la deschiderea sărbătorească a congresului din Aiud

de Dr. Valeriu Pop
președintele Agru-lui; f. ministru

A patra oară se adună din toate unghiurile țării fruntași clerici și mireni alături de mulțimea norodului la Congresul general al Asociațiunii Generale a Românilor Uniți. Ne desprindem de nou pentru câteva zile din angrenajul multiplelor necazuri și nevoi, din uniformitatea ocupațiilor noastre zilnice, ca împreună să facem constatarea drumului străbătut, să ne înălțăm la culmile unor preocupări pur spirituale și dela seninătatea acestor culmi să împrumutăm noi puteri pentru strădaniile de viitor.

Dacă aruncăm o scurtă privire în urma noastră, avem de ce să fim mulțumiți.

O frământare de eroică apărare a drepturilor și rosturilor bisericii noastre a făcut să țâșnească izvorul limpede și promițător al acțiunii ce se concretizează în Agru. Curând dibuiala începutului s'a revărsat în alvia dreaptă și majestoasă a acțiunii catolice. Cine vorbia și mai ales cine cunoștea la noi cu 4 ani în urmă acțiunea catolică, rosturile-i profunde, misiunea ei de regenerare sufletească, de refacere fecundă a așezărilor lumești? Un mic mănunchiu de oameni inițiați. Iar azi? Azi dela Maramureș la Dunăre, din Câmpia Tisei la Carpați se știe despre Agru. Pe întregul câmp de activitate un număr impozant de organizații parohiale pulsează în ritm vioi; exemplul de urmat îl dă însăși capitala țării. Congrese diecezane depășesc cu mult înfățișarea unor manifestații locale, luând caracterul unor adevărate congrese generale. Pretutindeni energii descătuse pentru idealuri creștinești și mulțimi înțeleghătoare a necesității renașterii noastre morale și spirituale se înregimentează sau sunt gata a se încadra în rândurile de luptă creștinească și românească. Nu vom fi atins toate obiectivele ce întrezăream în primele clipe ale entuziasmului necunosător de greutate, trebuie însă să ne satisfacem constatarea că ceea ce alte nații au realizat în câteva decenii, noi am înfăptuit în 4 ani, luptând cu împrejurări infinite mai neprielnice.

Acest scurt examen însă nu ne dispensează de a lua în cercetare starea de lucruri în care se află întreaga nație românească. Fiind organic și indisolubil încadrați în viața colectivității românești, numai examinarea sinceră și fără rezervă a situației materiale și

morale a întregii colectivități ne va da oglinda fidelă a realității și ne va înfățișa îndatoririle ce ne incumbă pentru viitor.

Nația românească suferă, suferă cumplit alături de toată umanitatea. Mizerii și nevoi de tot felul se completează meșteșugit și, cu drăceasca țesătură a unei crize fără precedent, apasă asupra lumii extenuate și desnădăjduite. Prelungirea suferințelor și ineficacitatea măsurilor de îndreptare, ce răsar ca ciupercile pentru a fi numai decât bagatelizate și abandonate a doua zi, a determinat alături de marile nevoi materiale ivirea unei alarmante crize morale. Pretutindeni, dincoace și dincolo de hotare, aceleași suferințe fizice, dincoace și dincolo de mări aceeași desolantă depresiune sufletească, punând în primejdie însăși temelii de viață ale popoarelor și ale statelor.

Să nu fim greșit înțeleși. Scrutăm cu sinceritate și fără reticențe o stare de lucruri generală, dela care nici țara noastră nu s'a putut sustrage. O fac toți cei ce își iubesc neamul și țara întregită după sacrificii nespuse. Dacă cineva însă de pe urma acestui examen fără rezervă ce ni-l facem, și-ar făuri iluzii deșarte, dacă undeva s'ar crede că nevoile ne-au făcut să uităm totul, dacă în sfârșit îndrăzneala oarbă ar merge atât de departe, încât depresiunea sufletească să fie socotită drept o slăbire a resortului moral, a puterii de viață și de legendară rezistență a nației românești, iar din această greșită apreciere s'ar trage concluzii temerare pentru reușita unor planuri nebunești de cutropire de hotare și de o nouă subjugare a noastră, ei bine, în auzul întregii lumi strigăm: nu, nu; pe Dumnezeu cel viu, nu! Să se știe că ori cât de multe ar fi nevoile și suferințele noastre, ori cari ar fi disensiunile ce ne divizează, ori care ar fi aparența înșelătoare a apatiei, în fața încercării sacrilege de a împieta asupra drepturilor noastre de viață și libertate națională, vor fi date uitării nevoi și suferințe fizice, vor dispărea neînțelegeri și patimi, se vor spulbera nepăsare și slăbiciune; măreață și nebiruită se va ridica întreaga nație românească încheagată indisolubil și înarmată cu hotărârea neșovăitoare a supremului sacri-

ficiu pentru victorioasa apărare a patrimonului său inalienabil.

Stăpâniți de o legitimă îngrijorare în ce privește viitorul către care se îndreaptă umanitatea, este de datoria noastră să căutăm mijloacele de îndreptare, puțința de a înlătura frământări și dezagregări cu consecințe funeste. Și altădată a îndurat omenirea suferințe și nevoi, și altădată au bătuit crize mai mult sau mai puțin dăunătoare! Insuși trecutul nostru sbuciumat ne ofere un vast câmp de cercetări. Nu am suferit noi Românii cumplit mizerii și lipsuri, nu ne-au călcat în picioare hordele atâtor năvăliri barbare, nu ni s'a prădat de atâtea ori avutul, rămânându-ne ca refugiu doar ascunzișurile codrilor? La toate acestea nu s'a adăogat și aservirea politică pentru o mare parte a neamului nostru? Totuși am rezistat aproape 2000 de ani, totuși am rămas neînfrânți sufletește, ca apoi în ziua dreptei judecăți să ne ridicăm mai tari și mai mândri decât ori când. Care este marea taină a dănuirii și a resurecției noastre? **Credința!** Rămași în bătaia tuturor vânturilor, săraci, lipsiți de carte, uitați și subjuogați am avut o armă mai puternică decât oțelul, un scut mai eficace decât orice mijloace materiale de apărare: **credința neclintită în eternele adevăruri ale religiei, eticei și moralei creștine. Cuvântul Mântuitorului pe care l-am urmat în tot timpul calvarului nostru, ne-a păstrat ființa, ne-a alinat durerile, ne-a împrumutat tăria sufletească de a îndura și de a spera și ne-a dat miraculoasa biruință a unității noastre naționale.**

În fața neputinței soluțiilor pur materialiste, mai ne este încă îngăduit să nesocotim învățămintele poruncitoare ce se desprind din veacurile de suferință? **Fără refacere morală nu este refacere și bună stare materială. Iar refacere morală fără Dumnezeu și în afară de Dumnezeu nu-i cu puțință.**

Dacă în fața complexității problemelor ce se pun, scepticismul ar mai dăinui în minți, dacă cineva mai are îndoielă că dificultățile aparente înșurmontabile ar putea fi conjurate și îndreptate printr'o puternică redresare morală, dacă cineva ar mai șovăi să recunoască

stăpânirea forțelor spirituale asupra celor morale, dacă în sfârșit s'ar tăgădui minunea izbăvirii prin singura putere a credinței, eu vă îndemn cu cuvintele Mântuitorului: „**Indrăzniți, eu am biruit lumea**“.

O Doamne, îndurător ce ești, dă nației noastre această îndrăzneală a credinței și fă Doamne din acțiunea noastră un instrument al biruinței mult încercatului popor românesc!

* *

Revista serbărilor

La Alud

După amiaza zilei de 26 Noemvrie c. e deosebit de vie și agitată în mica dar puternica cetățuie de altădată a calvinismului maghiar ardelean. Trenurile aduc din toate părțile pământului românesc lume multă și aleasă pentru congresul Agrului, hotărît de cei în drept ca în acest an să se țină aci. Organizația locală s'a îngrijit ca orașul să îmbrace haină de praznic mare. Din mulțimea oaspeților notăm la rezezeală, pe cei 3 înalți ierarhi ai bisericii noastre: Dr. Iuliu Hossu al Gherlei, Dr. Alexandru Nicolescu al Lugojului și Alexandru Rusu al Maramureșului, cu suitele lor, în cari observăm pe păr. Vicar Dr. Titu Malaiu, păr. Augustin Radu dela Deva, păr. prepozit Alexandru Breban dela Baiamare și alții mulți. Amintim dintre preoți pe păr. Georgescu, păr. Man, Păr. Gabor dela Iași, păr. Neculăeș, superiorul franciscanilor uniți dela Oradea, prof. univ. Dr. Borza. Blajul îl reprezintă păr. prepozit Iacob Popa, păr. Dr. Ioan Coltor și Ș. Roșianu, păr. Iuliu Maior, Dr. Baican cu doamna d. Ștefan Pop, A. Lupeanu, și ceilalți mulți veniți sâmbătă după masă și duminică dimineața. Remarcăm din mulțimea mirenilor pe dd. Dr. Egri și Dr. V. Hetcou din Oradea, Dr. Pantea în fruntea unui grup compact de 25 intelectuali din Târgu-Mureș, Dr. Fântănaru din Nădlac, Dr. Ioan Bianu din Blaj, Dr. Aug. Maior din Cluj, apoi intelectualii din Alba-Iulia, Ocna, Turda și din tot jurul, un grup impunător de studenți și altul de clerici dela Blaj, sub conducerea prof. Dr. Aftenie și alții, al căror nume vor fi, sau nu vor putea fi pomenite în rândurile ce urmează.

□ □ Foița „Unirii” □ □

Regeasca roză de apă ce înflorește numai două zile

— O vizită la Victoria Regia în Schönbrunn —
de Videns

Tot progresul tehnic este numai o imitație a naturii. Tineră artă a filmului s'a mândrit mult odinioară cu faptul că putea să arate pe ecran înflorirea unei plante în puține minute. Victoria Regia, regina nimfeelor pe țărnișii râului Amazonelor, a arătat această minune băștinașilor mil de ani de-a rândul. Cultivată în Europa nu chiar de o sută de ani și numai de 70 ani în Schönbrunn, nu mai are, firește, puterea să înflorească an de an din nou, ci e sporită anual prin semință.

Dacă intri să faci vizită acestei suverane între rozele de apă, în grădinile rezervate, situate îndărătul menageriei, ajungem mai întâiu la un bazin de apă obdus cu geamlăc, din care roze de apă tropicale în toate culorile își scot capul printre frunzele vezi ce înnoată pe apă. Numele lor arată deja poziția lor privilegiată în imperiul botanic. „Atracțiune” se chiamă o variație roșie închisă, pe când „Aurora” dela periferie spre mijloc trece dintr'un portocaliu palid în tonul întunecat al acestei culori. „Magnifica” schimbă din alb în roza, pe când

„Renée grande” prezintă o umbră specială a acestei nuanțe de culoare. Între acestea se înșiră „Nymphaea Gannère”, albă ca neaua, care se reliefează splendid între surorile ei. Intr'un colț iată o singură floare de lotus aburită delicat cu o culoare roză, pe care o privești cu înfiorare evlavioasă ca derivând din patria-i indică.

Pușini pași și am ajuns la sera de sticlă, în care pe lângă o temperatură constantă de 28 grade Victoria Regia își duce viața retrasă de lume. Din Februarie de când a fost plantată, își germinează încet frunzele, păzită numai de grădinari. Ele ne amintesc mai întâiu niște tipuri rotunde cu margini bune, dar se întind mai apoi pe suprafața apei din cauza coastelor lor puternice, și formează o placă verde de peste un metru diametru, de o putere de rezistență atât de mare cât un copil de șase ani poate șede pe ea.

Publicului i-se permite accesul în acest sanctuar al florilor puține zile peste an, atunci când între frunze floarea încă închisă începe a-și scoate capul verde îmbrobodit. Vineri seara mai întâiu s'a dezvoltat într'o floare albă largă de patruzeci centimetri, care emană un miros îmbătător. Trebuie că e ceva de tot tainic înflorirea *Victoriei Regia*, întrucât în noaptea întâie a existenței sale temperatura din corola floarei sale este cu zece grade mai urcată decât a milieu-lui înconjurător.

Sâmbătă dimineața caliciul se închise iară,

până când înspre 3^{1/2} după amiază puterăm să contemplăm minunea, că floarea acestei roze de apă se deschise a doua oară, dar întâia oară la lumina soarelui. Era oare sfială pentru farmecele-i ascunse până acuma, că de astă dată culoarea feții sale era de o nuanță de roză? Astăzi ea se mai deschide odată îmbrăcată în roșu purpuriu ce amintește culoarea cerului în amurg, când soarele își la rămas bun dela noi. Acuma se va retrage definitiv în învelișul verde al floarei sale. Și lucru minunat, după ce și-a îndeplinit destinul înfloririi, floarea închisă se cufundă iarăși sub apă, unde în caliciul ei se formează capsulele de semință brune închise. Așa se realizează în puține zile la Victoria Regia procesul perpetuării ființei sale.

Ep. Al. Nicolescu

În apărarea limbii

— Din luptele de ieri și de azi —

de Aurel Sterca Șuluflu

Intr'o zi de toamnă târzie, pe la sfârșitul secolului trecut, îmi strânsel cu îngrijire diploma în geamantan și trecui Carpații, ca atâția alții, să fac apel la ospitalitatea largă și neprecupețită a României-Mici.

Cunosc imputările de dezertare făcute de unii ardeleni celor așezați în regat. Întreb însă, ce puteam să fac la noi acasă cu spe-

Slujba de seară

Agru e asociație religioasă-socială. Nimic mai firesc decât ca lucrările ei să se înceapă cu lauda Celui de sus, și chemarea lui într'ajutor. Ceeace se face în biserica parohială, unde Preasf. *Alexandru* al Maramureșului slujește vecernia în sobor de preoți și clerici. Predică pâr. canonic *Dr. Coltor*, cu avânt și uncțiune, despre credință, insistând asupra neapărării lipse ce avem cu toții, singuratici și neam, de acest razim puternic în zilele necazului.

Ședințe animate

Urmează numaidecât ședința *Comitetului central*. Se fixează întâi liniile raportului general al comitetului și propunerile ce va cuprinde, ținând eliminarea neajunsurilor administrative de până acum. La fel, se pune la punct raportul consilierului. — Discuția s'a încins mai animată și mai stăruitoare în continuarea ședinței, după slujba de seară, asupra mereu actualei probleme a presei. Încheierea la care se ajunge este: să întărim organele de publicitate pe care le avem. În împrejurări mai favorabile o să facem și ceeace hic et nunc, din nefericire, nu poate fi decât un pium desiderium. La tot cazul, comitetul presei instituit la Oradea să-și continue lucrările în sensul hotărât acolo, realizând ce se va putea.

Congresul studenților

Ședința ceealaltă este a Asociației studenților români uniți, adevărat *Astrului*. Se ține în sala festivă a Primăriei aiudene. Sunt reprezentate cele patru asociații studențești din București, Cluj, Oradea și Timișoara. Prezidează d. T. Bordan, delegatul „Astrului” clujan, care salută pe pâr. prepozit Iacob Popa, reprezentantul pâr. mitropolit, și pe pâr. Dr. Borza, cari, proclamați fiind președinți de onoare ai congresului, mulțumesc pentru cinstea ce li-se face și laudă gândul ce a dat naștere acestei organizații, dorindu-i tot mai intensă și mai spornică viață. Mai vorbesc la acest congres: d. Dr. Valer Pop, dând sfaturi luminoase tineretului; pâr. canonic Gabor care aduce vestea îmbucurătoare că și la Iași s'a format o asociație a studenților catolici; d. Nicolae Mute și

pâr. protopop Ariton M. Popa, primul reliefând primejdiile la cari este expusă viața de universitar, al doilea insistând asupra necesității unui naționalism creștinesc, și a unui creștinism viu și conștient. Stârnește însuflețire de nedescris știrea că „Astru” român a fost încadrat în marea mișcare „Pax Romană”, și cu această însuflețire în inimi, mai gândindu-se și la propunerile d. Rednic (un cămin al Astrului și un congres studențesc la Blaj), cei întruniți la acest congres se depărtează în așteptarea celei de a doua zi.

Ziua II. Festivități grandioase

Vreme rece, de toamnă târzie. Lumea însă vine mereu, încă de cu noapte, din împrejurimi și din depărtări. Când se începe *slujba arhierască*, afară, sub cerul liber, piața e mare învrăstată de săteni și orășeni, de civili și militari, de intelectuali și muncitori cu palma. Pontifică Preasf. Iuliu al Gherlei, asistat de Preasfințitii *Alexandru* al Lugojului și *Alexandru* al Maramureșului, 20 de preoți, 2 diaconi și 8 clerici. Răspunsurile le dă corul admirabil al „Reuniunii corale” din Cluj, de sub conducerea d. Caranica. *Cuvântează P. S. Alexandru al Lugojului*, documentat și însuflețit, despre Regele-Hristos și împărăția lui întru care trebuie să intrăm și noi, de nu vrem să ne înghită potopul. Megafoane aranjate anume au purtat cuvântul înaltului Ierarh la mii de ascultători ce tixiau piața și străzile lăturalnice până bine departe.

Se cuminecă lume multă, intelectuali și popor de rând. După care urmează *procesiunea euharistică*, în sunet de clopote, acorduri de muzică militară și cântece cucernice de clerici și gloate, pornite, în jurul Stăpânului purtat de arhierul Iuliu, într'un convoiu uriaș ce par'că nu mai voia să se sfârșiască. Abia după ce a fost făcut înconjurul pieții, cu Isus euharisticul purtat în triumf, mulțimea începe să se resfire, unii ducându-se la ale sale, alții îndreptându-și pașii spre palatul Comandamentului Diviziei Vânătorilor de Munte.

Ședința festivă.

În scurtă vreme, atât de încăpătoare sala a fostului palat județean se dovedește a fi

prea mică pentru intelectualitatea ce ține cu ori ce preț să participe și la acest punct solemn al programului de zi. Prezidează *Preasf. Iuliu* înconjurat de ceilalți doi chiriarhi și de alte alese fețe bisericesti (pâr. Agârbiceanu, pâr. Dănilă) și mirenești. Guvernul este reprezentat prin d. *Emanoil Bucușa*, secretarul general cultelor, iar armata prin d. gen. *Nicolau*, a cărui bunăvoință a fost, toată vremea, de mare folos organizării congresului. Deschide ședința Preasf. Iuliu, accentuând că creștinismul în primul rând e viață, nu doctrină și inculcând Agrului să organizeze, consecvent și conștient, în cadrele atribuțiilor sale, lucrul Domnului. Propune, în entuziasmul general, să se trimită *două telegrame*, una Preafericitului Părinte dela Roma alta Suveranului nostru. Domnul Dr. Valeriu Pop le citește publicului pe amândouă. Le redăm și noi, întocmai: „*Sanctității Sale Papa Pius XI, Citta del Vaticano*. Asociația generală a Românilor Uniți, întrunită în congres general, depune omagii de devotați fii sufletești la treptele tronului Vicarului lui Hristos și roagă pe Sanctitatea Voastră să primească asigurarea muncii noastre neobosite pentru înfăptuirea împărăției spirituale a lui Hristos pe pământ.” — „*Majestății Sale Regelui Carol II. București*, Asociația generală a Românilor Uniți întrunită în congres general anual sub patronajul înalților arhieriei se îndreaptă cu adânc devotament către M. V., cheazășia cea mai neclintită a viitorului. Hotărâți a munci fără preget pentru întărirea credinței și refacerea morală a națiunii și a țării, asigurăm pe M. Voastră de nețărnută noastră dragoste și necondiționatului nostru concurs în sublima sa menire de a conduce țara către un viitor tot mai strălucit”.

În aplauze prelungite urmează la cuvânt d. *Dr. Valeriu Pop* (dăm această vorbire în întregime la locul de frunte al numărului nostru de azi), după care glăsuște, măsurat și bine precizat, d. *Emanoil Bucușa*, reprezentantul ministerului Cultelor. Impresii culese în mănăstirea Blajului se împletesc în cunună, făcând lauda spiritului ce stăpânește și radiază din acest centru de energii morale și culturale. Vorbește avântat și adânc creștinește d. gen. *T. Nicolau*. Seria cuvântărilor rămânând s'o com-

calitatea limbii franceze și cu certificatele dela Sorbonne, când în lungul și în latul Transilvaniei învățământul francez era inexistent, iar incomparabila cultură franceză, izvor al civilizațiunii moderne, era „terra incognita”, situată undeva în planeta Marte, sau în lună.

Dar scuturându-mi de pe ghetete praful țării mele, n'am înțeles să șterg din suflet nostalgia zărilor, cari mi-au înveselit și mângăiat ochii copilăriei mele. Și, din clipa aceea, am unit în cultul aceleiași dragoste icoana sfântă a celor două Patrii.

Nu venisem nici cu gând de pricopseală. Cine a mai văzut dascăl și pricopsit? Se va găsi poate cândva, undeva, un notar anonim cercetător neobosit al lucrurilor ce au fost. Călugăr pierdut în pacea răcoroasă a zidurilor, unde n'a pătruns miros de limuzină, sau pacostea de experți tehnici, de excelențe subsecretari. Nici s'von de conversiune, neagresiune, televiziune, armonizare, asanare.

El va povesti, săracul, pe înțelesul tuturor, calvarul acestor apostoli în „gherocuri” derăpănite, pentru cari catedra n'a fost numai un mijloc de sarbedă existență, ci un Altar al aspirațiunilor unui popor, liber exprimate în țară liberă.

Ocupam acum, în cursul superior al liceului sf. Petru și Pavel din Plocești, o catedră de limba și literatura franceză. Prin natura îndeletnicirilor mele, mă izblam zilnic de

flagrantă deosebire ce exista între limba păturii culte de pe cele două coaste ale Carpaților.

Explicația scestei anomalii trebuie căutată în existența a două culturi.

Ceeace caracterizează această cultură, e avântul spre libertatea cugetului și a conștiinței. O largă și înțelegătoare umanitate ce li-a asigurat în toate timpurile dominațiunea în lume. Pare că orice idee locală, spre a deveni universală, trebuie să fie formulată și consacrată pe pământul generos al Franței. Și această minunată cultură e servită de un instrument de expresiune de o perfecțiune unică. Vor fi limbi de o frumusețe mai încântătoare: castiliana, italiana. Nici una nu o va egala în bogăție, subtilitate, vioiciune, eleganță, claritate. În aceasta din urmă mai ales.

Norocul cel mare al fraților noștri moldovalahi a fost, că în epoca deșteptării lor la o viață culturală, s'au îndreptat la acest izvor al spiritului neolatîn, răsărit din amestecul armonios al celor două curente: *catolicismul* și tradiția *greco-romană*. Efectul acestui contact pentru Românii din Principatele dunărene a fost acela al soarelui asupra lumii vegetale, readucerea la o nouă viață după o lungă perioadă de amorțire. Primul mare rezultat în domeniul limbii a fost însușirea acelei părți a tezaurului lexical *latin*, care corespunde necesităților civilizațiunii *moderne*, formând patrimoniul *comun* al tuturor limbilor surori.

De regretat e numai, că „bonjuriștii” subhipnoza neîndurată a „Orașului-Lumină”, *Paris*, au introdus în limbă, cu rost și fără rost, un infinit număr de cuvinte cu înțeles și formație *specific* franțuzești, cari amenință să schimbe însăși fizionomia limbii române*).

Pe de altă parte cultura *maghiară*. Cultură specifică, dintr'o bucată, incapabilă de mlădiere de finețe, păstrând încă drojdia unor tradiții medievale.

Dacă, prin imposibil, străbunii noștri ar fi avut viziunea clară a lucrurilor, ce o avem noi astăzi, ei s'ar fi îndreptat, în acele momente istorice, spre cultura neolatînă. O splendidă ocaziune li s'a oferit pentru aceasta prin unirea noastră cu Biserica *Romei*. Contactul cu limba și civilizațiunea *italiană* le-ar fi servit drept scut apărător contra influenței nefaste a limbii și mentalității ungurești. Dar să fim drepti și să recunoaștem, că tinerii clerici trimiși în Cetatea eternă trebuiau să aibă alte preocupări, tot atât de înalte deși de altă natură. În fața „*Columnel Traiane*” și a atâtor vestigii, ce proclamau romanitatea noastră și drepturile noastre imprescriptibile pe pământul Daciei, ei urmăreau cu o laudabilă și rodnică stăruintă chestiunile, cari interesau originea limbii și trecutul nostru în genere. Acestor preocupări le datorim epocalele scrieri istorico-lingvistice ale lui *S. Mlcu*, *Șincal*, *P. Maior*,

* Eresia aceasta continuă, din nenorocire, și astăzi.

pleteze pâr. canonic *Kdszoni* dela Alba-Iulia, pâr. *Gabor* dela Iași, pâr. franciscan *Necoldeș* dela Oradea, pastorii *Kovács* (reformat) și *Kirchfeld* (luteran) din localitate, *Dr. Oniga* (în numele prefecturii Alba), *Dr. Albini* (în numele orașului Aiud), *Dr. Fântânaru* din Nădlac în numele Agrului Iugojan, dna *Sabina Pop* (reprezentând reuniunea Femeilor din Aiud), dna *Dr. Marcu* (în numele Soc. Principele Mircea), d. *Dr. Telea* (în numele tinerimii universitare) și d. *Dr. Fodor* în numele Agrului din Aiud. — Sfârșită odată seria acestor cuvântări, ședința se suspendă pentru luarea mesei.

În vreme ce intelectualii (domni, doamne, domnișoare) ascultau toate acestea în sala palatului județean, mulțimile poporului se strânseseră în curtea școlii primare. Două meșteri ai cuvântului: Pâr. *Dr. Titu Malaiu* și profesorul poet *Ovidiu Hulea* fuseră aleși să grăiască gloatelor credincioase; slujbă de care amândoi s'au achitat strălucit.

Ședința a doua

Sala arhiplină, ca la ședința primă. Prezidează tot Preasf. Iuliu. Cuvântul prim acum îl are d. *Dr. Aristotel Banciu*, conferențiar la facultatea de medicină a Universității din Capitală. Tratează tema: „Intelectualii și credința”, pe care o dăm într'altă parte a gazetei noastre. — Al doilea în rândul vorbitorilor e d. *Dr. Augustin Popa* secretar general al Agrului. Viu și captivant până la sfârșit, prinde într'un raport amănunțit activitatea desăvârșită peste an în cadrele agriste din toată țara. Celea comunicate de d. secretar general sunt de natură de a ne umplea de nădejdi dintre cele mai trandafirii.

Raportul dlui-casier *Birtolon* e mai puțin îmbucurător: arată regres față de trecut. Starea financiară fiind însă peste tot critică, avem toată încrederea că cel puțin în viitor, și încă în curând, lucrurile o să ia altă întorsătură, mai fericită. Comisia verificatoare a găsit în ordine ambele rapoarte și a acordat convenita descărcare. În timpul verificării rapoartelor în comisii d. *Dr. Telea* dela Cluj, ales președinte al „Astru”-lui într'o substanțială cuvântare arată rostul minunat al asociației studenților, mijloc

sigur pentru a salva cea mai prețioasă comoară a sufletului de student: credința.

Sulevată de pâr. *Dr. Simion Chișiu*, chestia unui nou organ săptămânal de presă în capitala țării, dă loc la discuții aprinse, ca, încheindu-se cu aceasta și cu fixarea localității în care se va ține viitorul congres al Agrului, să se treacă la biserica parohială pentru săvârșirea *Tedeumului* de mulți preoți. — *Concertul* de seara, dat de corul „Reuniunii corale” din Cluj a fost o manifestație muzicală religioasă de mare înălțime artistică, încununând nu se poate mai fericit și înălțător serbările, cari înseamnă o nouă biruință în cartea Agrului.

Pentru toate acestea datori suntem cu un cuvânt de mulțumită față de toți aceia, din fruntea asociației și din organizatorii locali cari, în frunte cu președ. org. Aiud *Dr. Fodor* și *Dr. Neamțu*, mult au ostenit și mult au jertfit pentru reușită; apoi pentru autoritățile locale cari ne-au primit cu toată bunăvoința. Această laudă revine, de altfel, întregii populații a Aiudului ospitalier și însuflețit. Nu vom uita nici buna impresiune pe care a făcut-o atitudinea cultelor minoritare. În deosebi reuniunile de femei, cea a Altarului în primul loc, reprezentate printr'un număr însemnat de membre.

Urmând pe această cale de jertfă și entuziasm, Agru face o muncă pentru care îl binecuvântează și Biserica și neamul. — Cu Dumnezeu înainte și la anul cu bine!

Serbările de 1 Decembrie în Blaj.

În toată țara s-a prăznuit, cu strălucire și entuziasm mai mare decât altă dată, pomenirea zilei celei mari a unirii. Incepând cu *Capitala*, unde „Astra” a organizat în sala arhiplină a „Teatrului Național” un admirabil festival, la care a asistat și *Voevodul Mihai* al României. Cuvânt sărbătoresc a rostit în această strălucită adunare directorul ziarului nostru, prof. *Augustin Popa*.

La rândul ei, Cetatea școalelor din ctoria lui *Inochentie Micu* și cuibul de totdeauna al celei mai calde și mai iluminate iubiri de neam și de glia străbună, s'a manifestat și de astădată cum era de așteptat: demn și cu elan firesc, nemăiestrit.

Mănăstirea Sf. Treimi nu mai încăpea lumea școlărească, băieți și fete, dela toate școalele din loc, — corpul didactic, clerul și autoritățile civile venite la *liturghia sărbătorească* dela ora 10. slujită de pâr. vicar *Dr. Ambrosiu Cheșianu* în sobor de preoți, răspunsurile dându-le corul catedralei de sub conducerea iscusită a pâr. *Cherebețiu*. *Cuvântul ocazional* al pâr. *Ștefan Pop*, directorul liceului, lămurește, calm și sentențios, îndreptățirea noastră la stăpânirea pământului român, și rostul manifestațiilor din această zi.

La sfârșitul slujbii tineretul școlar și toată lumea prezentă se încolonează de manifestație. În lung convoiu de capete tinerele și plete cărunte, în ritmul muzicii cercetașilor, între urale ce isbucnesc vii, nestăpânite, când într'o parte când într'alta a coloanei în defilare și în vije-lioase cântece naționale sunt parcurse străzile Regina Maria și Regele Ferdinand, pentru a reveni în ordine desăvârșită, pe lângă tot focul din suflute, la castelul mitropolitan. Mulțimei ce tixise curtea îi grăiește pâr. *Mitropolit*, aducând prinosul de laudă celor două puteri cari au dus la biruință idealul nostru național: iubirea de neam și conștiința dreptății noastre. După care urmează la cuvânt d. *Gh. Murgu*, literat și inspector în Ministerul Instrucțiunii. Vorbește cu foc și eleganță. Lumea aplaudă frenetic, electrizată.

După masă *festival* bogat în sala de gimnastică a liceului de băieți. E mare această sală, și totuși, deastădată se dovedește a fi prea mică. Conferențiază, convins și convingător, tot d. *Murgu*. Tema abordată: Iubirea de patrie, temeiurile și îndrituirea acestei iubiri, carea nu e a se confunda cu șovinismul veninos și mărginit, e ascultată cu încordare și răsplătită cu ropot de aplauze ce nu mai voiau să se sfârșiască. Mișcă inima și înalță mândria română și celelalte puncte ale programului: declamări, dansuri naționale și prestații corale sub conducerea dd. profesori de muzică pâr. *Cherebețiu* și d. *Todoța*.

Festivalul a durat mai bine de două ore. Două ore de desfătare artistică, însuflețire curată și elevație neuitată.

pe cari le va completa și încorona „Ortografia etimologică” a nemuritorului prepozit blăjan, *Gipariu*.

În astfel de împrejurări se înțelege dela sine, că la constituirea limbii române literare, cărturarilor transilvani nu le-a rămas altceva, decât a se ține de pulpana stăpânitorilor, copiland termenii și expresiunile maghiaro-austriace cu credința supusă a unui iobag. Aci ei dispuneau de două metode: Traducerea cuvântului printr'un neologism românesc fără înțeles, fără vreo legătură cu felul și firea limbii noastre. Spre exemplu: „*lăsământ*” (hagyaték, Nachlass), rom. moștenire, succesiune; „*propășire*” (előhaladás, Fortschritt), rom. progres*); „*a prelua*” (átvesz, übernehmen), rom. a lua în primire, în posesiune; „*durere*” (fájdalom, leider), rom. din nenorocire, din păcate, val, etc. Sau prin adoptarea unui latinism arhaic, sau medieval, neadmis de nicio limbă romanică, ca: „*pertractare*” (tárgyalás, Verhandlung), rom. deliberare, desbatere; „*conzuli*” (tanácsos, ratsam) rom. de sfătuit, cu cale; „*inteligentă*” (értelmiség, Intelligenz), rom. intelectual, pătura, cultă; „*a conveni*” pentru: a se întâlni, a se aduna. Apoi adjective ca „*advocațial*, *orfanal*”, născocite din funesta îndemnare a aceluiași păcate, și atâtea și atâtea altele.

* Propășire e un cuvânt sterp, impropriu pentru derivațiuni. Progres ne-a dat progresiv, progresiune etc.

Vă mărturisesc, că acest vocabular cu un colorit specific ardelenesc — pe care în copilăria mea neștiutoare și increzătoare îl consideram ca un titlu de autentică nobleță, având să dovedească egala îndreptățire a limbii românești cu limba oficială a stăpânirii — îmi părea acum o reală primejdie merit să adâncească primejdia între unitatea culturală a Românilor de pretutindeni și, în același timp, să depărteze pe Ardeleni pentru totdeauna din sfera de atracțiune a civilizațiunii *neolatine*.

Oricum, făceam parte și eu, se vede, din acei Români de dincolo așezați în țară, despre cari dl *Iorga* spune undeva: „În cultură erau inovatori, revoluționari așa cum sunt ideologii, filozofii, cari nu privesc lucrurile cum sunt, ci sub unghiul critic a ceea ce trebuie să fie”. Cert e, că pe atunci aveam superstiția atotputerniciei cuvântului tipărit. Mă pusei pe lucru și, în curând apărui broșura mea „*Graiul ardelenesc în raport cu limba literară din România*”. Făceam acolo un apel la unitatea limbii culte, premergătoarea unității sufletești. Am pus principiul, dacă nu mă înșel cel dintâi, că: „Soarele românismului răsare la *București*, focar al aspirațiunilor și culturii noastre naționale. Către acest centru cultural, reprezentat de Academia Română și de înaltele instituțiuni puse sub ocrotirea Statului, trebuie să-și îndrepte privirile orice individualitate românească conștientă de menirea ființei noastre etnice.

După scurt timp, întâlnii în Ploești pe d-rul *Vaida Voevod**). Din primele cuvinte schimbate am înțeles, că a citit lucrarea mea și o găsește îndreptățită. Era numai de părere, că o chestiune de importanța unității limbii trebuie tratată cu multă circumspecțiune și, că ar fi bine înainte de toate, să se lămurească opinia publică din Transilvania.

Luai deci hotărârea, să întreprind o campanie de presă, cunoscând din propria experiență, că ziarele sunt mai citite de marele public, decât monografiile prea aride.

Ca să risipesc dela început bănuiala, că aș putea să fiu vreun afurisit pedagog, „*homo unius libri*”, ce imaginează, că teoriile lui formează axa, pe care se reazămă universul, am obținut, după recomandarea lui *Maioreșcu*, prețiosul concurs al colegului meu dela liceu, dl *I. A. Bassarabescu*. De el mă lega o profundă admirație față de Magistrul, la a cărui înălțime morală n'a ajuns niciodată critica celor mai aprigi adversari, iar manierele de o nespūsă distincțiune câștigau toată lumea.

Firește niciodată, nimeni n'a înțeles de ce prietenul meu *Bassarabescu* s'a amestecat în acest conflict lingvistic. Străin de tonul acerb al controversei, solicitat de lumea senină a plâsmuirilor literare, ce-i păsa lui, fericitul,

* Cine a putut prezice atunci, că acest tânăr simpatic va fi chemat, într'o zi, să îndrumeze sufletul setos de lumină și adevăr al Neamului, după robia de o mie de ani?

Intelectualii și credința

— Conferență ținută la congresul general al Agrului în Aiud —

de **Dr. ARISTOTEL BANCIU**
medic, conferențiar universitar, președintele
Agrului București

Mă întreb ce ne aduce aici unde nu sunt bunuri materiale de împărțit și nu se promet sau se dau demnități, precum nici nu se distribuie onoruri, și unde totuși ne găsim într'un număr atât de impozant? Suntem veniți din toate unghiurile acestui colț de țară, și nu ne-a îndemnat la aceasta nici vanitatea, nici prilejul unor desfătări lumești, ci *voința noastră fermă de a ne afirma solidaritatea în anumite idealuri frumoase, și apoi de a da dovezi că marile probleme, care au făcut să se nască această asociație, sunt scumpe inimelor noastre. Am venit aici și spre a ne manifesta bucuria și a afirma credința noastră și că în toate acțiunile noastre suntem conduși de principiile înalte pe care le învață și propagă biserica noastră...*

Cele două lumi

Societatea modernă cuprinde două lumi având tendințe diametral opuse. Aceste lumi dacă nu se urăsc, se privesc totuși cu sentimentul de compătimire. Una din partide crede că ceea ce e sfânt pentru ea e ridicol pentru cealaltă, ceea ce este adevăr dintr'o parte, este rătăcire și superstiție în cealaltă parte, și că ceea ce pentru unii e sănătos și viguros, este pentru ceilalți patologic. Una din aceste lumi socotește că ceea ce e pentru ea temelia culturii, pentru cealaltă este iluzie anticulturală.

Această deosebire între oamenii care s'au născut și trăiesc după aceleași norme fiziologice, este datorită educației și culturii moderne, menite a ridica nivelul cultural al acestora. Influența diferitelor cărți și tratate, înrăurirea diferiților autori, precum și frecvența variatelor asociații, fac ca atât caracterul

cât și spiritualitatea lor să fie deosebită. Vom avea deci intelectuali deosebiți în ceea ce privește concepția lor despre lume și viață, cu vederi variate despre anumite fenomene sociale, și îmbrățișând teoriile morale cu totul opuse. În ceea ce privește credința lor, aici ne apare un câmp unde, într'o parte vedem seninătate, pe când în partea opusă întuneric, mergând în spre haos.

Oare toți intelectualii sunt credincioși? Din nefericire nu putem răspunde afirmativ la aceasta întrebare. Unii sunt profund credincioși, alții fac parte din categoria celor care printr'o desordine intelectuală socotesc răsvrătirea în credință ca o eleganță, și apreciază ideile celor care vor să reconstruiască pe noi planuri ordinea morală.

Pentru aceștia, Dumnezeu nu mai intră în preocupările lor raționaliste. L-au scos din suflete fără a fi în stare să pună ceva în loc.

Această categorie de intelectuali fiind lipsiți de sprijinul moral pe care ni-l pune la dispoziție credința într'un ideal înalt, credința în mai bine, credința în legea răsplății sau pedepșii, ușor vor aluneca pe panta care duce direct la înfăptuirea delictelor morale sau materiale.

Ei devin descurajați care, neavând nimic bun de făcut, vor propaga desordinea și neîncrederea în puterea noastră de viață, încercând a determina schimbarea ordinii morale și sociale. Devin închistați în păreri și nu vor să se împărtășească cu nici un preț din darurile cari fac fericiți pe credincioși.

Cei cari se găsesc în marea ceată a credincioșilor, și care chiar în momente de criză sufletească, nu uită că au pe Dumnezeu în

de proza astronomică a bunilor contribuabili din Sighetul-Marmației, sau de aiurea?

Nu-i păsa lui?

Imi păsa mie.

Ar fi fost onorabil pentru mine, să tac, când aveam în mână cheia adevărului? Când frații rămași acasă n'aveau drept criteriu, decât tirania obișnuinței?

Dela cele dintâi articole lupta se încinse aprigă și săgețile retorice se încrucișau peste tăcutele culmi ale Carpaților. Ziariștii ardeleni ar fi putut prea bine, să ne ignoreze pur și simplu, ținând în jurul nostru conspirația tăcerii.

N'au procedat în felul acesta. Acum nu mai eram noi în joc.

Era tata.

— Ei! asta acum. Ce are a face?

Are, căci uitasem să vă spun, că s'a întâmplat, ca pe acel timp *Iosif St. Șuluțiu*, să fie președintele vechei și ilustrei „Asociațiuni transilvane pentru literatura și cultura poporului român”, cu sediul la Sibiu. Deși om din alte timpuri — a văzut lumina zilei acum 105 ani — a înțeles toată însemnătatea, ce o are unitatea limbii în viața culturală a tuturor Românilor. Luase chiar dispozițiuni, ca să se introducă, cât de mai de grabă, terminologia întrebuintată peste munți, singura firească, fiind în conformitate cu aceea a limbilor surori.

Contra Președintelui se îndreptau așadar toate criticile. Cele aduse de *Rusu-Șirianu* erau cu deosebire de o neobișnuită violență. Apoi, pe nesimțite, polemica a degenerat-

într'o adevărată luptă pe poziții, în care credinciosul meu camarad de arme Jean, adăpostit în tranșeea ghimpată a „*Epocei*”, împlinea misia de „trăgător de eficacitate”.

Socotirăm acum, că s'a vărsat destulă cerneală nevinovată, și că a sosit momentul să ne retragem sub cort, unde avui tot răgazul, să meditez asupra adevărului conținut în proverbul francez: „On ne saurait contenter tout le monde et son père”. Și am sorocit chestia cu „*Gratul ardelenesc*” la ... A. C. G (ad calendas graecas).

O să spuneți: „Much noise or nothing”. Nu aș putea zice. Ni s'a făcut și nouă o concesiune. Una singură.

S'a admis, ca termenul „*proces verbal*”, să figureze în debaterile „*Asociațiunii*” în loc de „*protocol*” *).

Puțin lucru.

În aparență da, puțin. În fond era de mare importanță. Prin spărtura aceasta a Zidului chinezesc va pătrunde torentul lexical pornit din izvoarele limpezi ale genului neolatîn, fecundând ținuturile românești răscumpărate.

Atunci, după o îndelungată și sterilă așteptare, vor primi o răsplată morală și cei ce plecaseră acum 30 de ani în apărarea unui crez.

* Protocol se zice relativ la actele internaționale, încheiate între ambasadori. Mai însemnează și prescripțiile etichetei dela Curții.

suflet, posedă reazemul care le permite a trece ușor peste încercările momentelor grele. Aceștia nu găsesc accent de răsvrătire, ci reușesc să îmblânzească acțiunea celor ce vor să distrugă. Cei cu adevărul credinței în suflet, mențin echilibrul social căci din fericire ei fac majoritatea societății de azi.

Datoria lor nu este numai de a valorifica calitățile lor sufletești, ci de a încerca să facă ca și cei rătăciți să fie înveșmântați cu aceeași haină țesută din credință și învățăturile neperitoare ale evanghellei, ca cea pe care o poartă ei...

Educație sufletească!

Dacă ar fi să ne gândim la cauzele care fac ca intelectualii să fie împărțiți în tabere diferite, în ceea ce privește credința lor, prima de care ne împiedecăm este *educația*, care se dă în perioada când mintea, sufletul și corpul lor sunt în dezvoltare. În această perioadă mi-se pare că credința nu se infiltrează cu toată convingerea și cu elanul necesar. Nu se imprimă în sufletul tineretului în dezvoltare, cu litere de foc, spiritualitatea și credința. E o greșală de neiertat. E nevoie de organe educative bine constituite, care în mod rațional să se ocupe de educația sufletească a tineretului. Dece să fie întăriți numai mintea și fizicul, iar sufletul nu?

Pentru educația fizică s'au creiat în toată lumea instituții speciale cu o presă bogată și activă, iar acum este tendința de a se introduce această disciplină ca un ce obligatoriu în educația celor care se pregătesc spre a fi viitorii conducători ai societății, ca împreună cu disciplina mentală necesară, să dea cetățeni având „*mens sana in corpore sano*”.

Cultura ce și-o face intelectualul numai din cărți, îl înstrăinează de orice cunoaștere a vieții și a propriei sale ființe; când acest intelectual își face educația naturalistă se încătușează în formule luate din legile naturii, și pierde orice cale către adevărurile lăuntrice, iar omul cu educația mecanică se concentrează asupra legilor dinamice externe astfel încât dinamica lui Hristos n'o mai poate înțelege.

Credința adevărată — înțeleg prin aceasta creștinismul catolic — trebuie vârâtă adânc în suflete; acest lucru trebuie să se facă metodic pentruca această disciplină să fie elementul primordial al cugetării intelectuale.

E nevoie deci să se facă o temelnică educație sufletească. Din nefericire acest lucru lipsește sau dacă există e sporadic sau e aplicat cu multă sfiiciune...

Pilda savanților creștini

Intelectul nu este dușmanul credinței deoarece nu are nici un motiv, iar credința întărește intelectul. Un intelectual de elită numai acela poate fi, care își va fi câștigat o educație sufletească temelnică și care nu va lipsi de a se manifesta în orice împrejurare a vieții. Această educație ar fi imperfectă dacă elementul primordial al ei nu i-l-ar constitui credința.

Am putea cita un nesfârșit număr de intelectuali pe care practica vieții sau preocupările lor obișnuite nu i-au împiedecat de a fi credincioși desăvârșiți. Astfel între alții, profesorul *Dr. Ioan Nepomuk von Ringseis*. Acesta a fost în tinerețea s'a prins de curentele filozofice anticreștine ale lui Kant, Fichte și alții. Prin dragostea sa pentru adevăr, și mai ales prin har divin, scapă de acest păcat al tinereții și deși a ajuns în cele mai înalte sferi sociale, grație talentului și științei ce posedă: membru la diferite Academii, favoritul Curții Domnitoare, profesor Universitar, medic faimos, totuși a rămas un mare credincios. În

această calitate, atât de pe catedră, cât și la patul bolnavilor, a căutat să influențeze pe cei din jurul său să fie respectuoși față de credință. Pe mulți i-a determinat să devină credincioși, reîntorcându-l pe calea cea adevărată. Intre cei care au fost influențați de acest profesor, este și un evreu care a îmbrățișat creștinismul grație cursurilor sale.

La patul unui muribund, și înconjurat de toată asistența sa, acest bun medic și mare creștin, după ce bolnavul și-a dat ultima suflare, spune: ați văzut careva sufletul lui? Nu! Cu toate acestea acum e în fața Domnului care l-a și judecat.

În fața sfintelor taine, purtate de preoții care împărtășeau bolnavii, von Ringsels îngeunchea cu adâncă evlavie, fără să se sinchisească de cei care-l înconjurau...

Nu există nimeni azi să conteste valoarea cercetărilor științifice ale unuia din cei mai mari intelectuali ai secolului trecut: Pasteur. El este creatorul chimiei biologice și a microbiologiei, s'a ocupat de fermentații, de bacterii — descoperind multe din ele, s'a ocupat de cauzele boalelor, a preconizat metoda vaccinurilor făcând, prin operele sale, ca medicina, începând de la acest savant să ia o cu totul altă cale. Toate acestea merite nu au stins în Pasteur flacăra credinței; era un creștin practicant și unui elev al său care l-a întrebat cum poate fi credincios, după atâtea studii și cercetări ce a făcut, i-a răspuns: tocmai fiindcă am studiat și cercetat atâta, am rămas așa credincios.

Acest intelectual este cel care a dăruit, bazându-se pe experiență, principiul mincinos al generației spontane și a avut curajul convingerilor sale religioase în orice ocazie; astfel când el a fost primit la Academia Franceză, vorbește în discursul său de recepție de fizicianul englez Faraday spunând următoarele: „În lecțiile pe care acesta le făcea, la Institutul Regal din Londra, nu pronunța niciodată numele lui Dumnezeu, deși era profund religios. Intr-o zi, prin excepție acest nume îi scapă din gură și deodată între auditorii săi, se manifestă o mișcare de aprobare simpatică. Faraday băgând de seamă, își întrerupse lecția prin aceste cuvinte: V'am surprins pronunțând numele lui Dumnezeu. Dacă aceasta nu s'a întâmplat până acum, este pentru că eu sunt în aceste lecțiuni un reprezentant al științei experimentale. Noțiunea și respectul dintre Dumnezeu, ajung la spiritul meu pe căi tot așa de sigure ca și acelea care ne conduc la adevărurile ordinii fizice. Peste tot în lume văd inevitabila expresie a noțiunii de infinit. Prin dânsa supranaturalul este în fundul tuturor inimelor. Ideea de Dumnezeu este o formă a Ideii de infinit...”

Mă întreb în numele cărei noul descoperiri filozofice sau științifice se pot smulge din sufletul omului aceste înalte preocupări; ele îmi par de esență eternă, pentru că misterul care învăluie Universul și din care el emană este el însuși etern prin natura sa”.

Pasteur, cel mai desăvârșit intelectual, moare sărutând crucea și recitând crezul.

Biserica și știința

Lumea își închipuie că biserica este iuamica științei pentru următoarele motive:

1. Fiindcă se confundă ușor știința cu aparențele științifice, sursă de multe erori, și ceea ce face ca mulți să acuze biserica de obscurantism.

Pentru a releva o astfel de aparență științifică, și spre a vedea câtă dreptate are biserica de a nu socoti adevăr orice manifestare raționalistă, încercăm o mică incursie în domeniul științelor care se ocupă cu fenomenele vieții.

Se știe că această disciplină, studiind viața și manifestările ei, constată că o parte din fenomenele vitale sunt volite, iar o altă parte, și anume cele mai numeroase, sunt în afară de controlul voinței.

Toate aceste manifestări se văd conduse de o inteligență superioară, pe care adevăratul om de știință și orice intelectual de elită o constată, fără însă a o putea pune în evidență, prin mijloacele care-i stau omului la dispoziție. Oricine, dacă nu este condus de simțul de negație, vede cât este de mare această inteligență, și poate afirma că viața are o cauză supremă până la care omul, oricât ar fi de superior, nu se poate înălța. Aceasta e constatare și o concluzie pur științifică. Pseudoștiința însă posedă cercetători cari au încercat să discute acest adevăr, și să-i opună afirmări pe care o analiză cât de sumară le răstoarnă cu succes și în contra acestora se ridică biserica. — Această pseudoștiință a dat la iveală teorii zise științifice care să rezumă în 1) materialism, 2) monism și 3) transformism.

Teoriile pseudoștiinței

Prin materialism se compară ființele viețuitoare cu materia brută. Materialiștii cred că dacă corpurile brute ca și ființele viețuitoare au în ele energie latentă, sunt identice; ei spun că energia din praful de pușcă poate fi comparată cu energia vitală. — Ce eroare: corpul viu are, e drept, materie și energie, dar aceste două calități le poate avea și un corp care a fost dar nu mai este viu, care deci a avut și o a treia calitate pe care materialiștii nu vor s'o vadă nici s'o recunoască ca fiind de esență divină — viața. — Ei nu știu altceva decât că corpurile vii sunt o asociație de câteva elemente chimice care printr'un fenomen, pe care materialiștii nu-l explică, devin viabile.

În legătură și pentru a explica materialismul, pseudosavanții susțin admirându-l și monismul: cred că există materie neorganizată în care rezidă viața. — Adevărații oameni de știință știu că viața nu există în afară de organisme cu o anumită structură. — Haeckel credea că a și găsit materia neorganizată în care se găsește viața și anume o substanță mucilaginoasă din fundul oceanelor, trimbițând că viața nu este de proveniență divină, și că ea provine din anumite combinații chimice. La început, autorul monismului a crezut că străbunul său ancestral a fost acest mucilagiu, dar mai apoi s'a convins că dacă se găsea viața în acel mucilagiu, aceasta se datorea existenței acolo a unor bacterii, deci ființe vii, pentru care și fundul oceanelor e un loc prielnic de viață.

În afară de de aceste două creații pseudoștiințifice, mai este o a treia numită transformism, descris de Darwin.

Teoria susținută de acest cercetător, este următoarea: Ființele vii, în mil și milioane de ani, s'au tot transformat, grație a trei fenomene și anume: adaptarea la mediu, ereditatea și lupta pentru existență, astfel încât o ființă microscopică să poată ajunge până la omul înțelept de azi. — Darwin compara evoluția în timp îndelungat cu cea în timp foarte scurt pe care o are embrionul din om până să devină pul.

După această teorie strămoșii cei mai apropiați ai noștri, ar fi fost maimuțele, apoi cine știe ce animal patruped, și mergând cu imaginea coborând pe scara zoologică să ne vedem situați în fundul oceanelor sub formă de mucilagiu. Deasemenea urmând ordinea rațională în orice fază a dezvoltării embrionului ar trebui să putem opri dezvoltarea lui și să avem în loc de ceea ce trebuie să iasă din ou un animalcul din scara zoologică mai

inferioară — ceea ce desigur oricare din noi știe că nu se poate.

Materialiștii nu explică prezența vieții la corpurile viețuitoare; — moniștii nu explică cum ar intra viața în materia neorganizată și prin ce s'ar manifesta ea dacă ar fi prezentă; iar transformiștii nu ne dovedesc prin nimic schimbarea ființelor unele în altele. — Susținătorii acestor teorii, pseudoștiințifice, și pe care biserica nu le poate proteja, nu pot nega o evidență și anume aceea că nu au procedat în mod strict științific spre a ajunge la concluziile lor. Ei au pretenția de a fi crezuți fiindcă se socotesc maeștri.

Partizanii teoriei de care amintim s'ar fi putut întreba dacă, în cele câteva mil de ani de când se scrie istoria, sau de când se cunosc fapte în legătură cu omul, a existat o evoluție cât de redusă în sensul admis de transformism în afară doar de perfecțiunea aceeași specii. Nici o pisică nu a devenit tigru sau leu, și nici nu stă consemnat nicăieri, deși sunt multe mil de ani în care gândirea s'a manifestat și spiritul de observație nu a lipsit, că vre-o maimuță a devenit rațională și a prins gustul de a face studii savante.

Nici măcar în lumea plantelor, unde botaniștii și horticultorii știu și au răbdarea să aducă mereu îmbunătățiri, în frumsețea florilor, sau în gustul delicios al fructelor, nu s'a observat ca o plantă să se transforme în o altă, cu toată dorința horticultorilor, căci e o lege pe care o susține știința adevărată și o practică biserica că viața a fost dată așa cum este, și este condusă de Cineva a cărui măreție cugetarea noastră nu e în stare s'o priceapă.

Am dat acest exemplu de pseudoștiință și l'am schițat spre a vedea de ce îl numim așa și de ce — deci, biserica nu-l admite, căci: „Materialismul, monismul și transformismul, înseamnă ignoranță, fie prin lipsa de cultură, fie prin pasiune, fie prin lipsă de inteligență” (sentința dată de unul din cei mai mari învățați români medic și cercetător prof. Paulescu)...

Intoarcerea fiului rătăcit

Oare intelectuali cari au îndepărtat credința din suflete sau cei cari au avut-o odată, sunt ei în stare să se reîntoarcă ca fiul rătăcit sau să îmbrățișeze credința care le-ar revărsa în suflete mângăierea și bunătatea?

Numeroasele convertiri sunt mărturiile vii care răspund afirmativ la aceasta întrebare. Merită toată atenția mărturisirea unora reîntorși la credință. Insuși părintele sistemului filozofic materialist, Lamarck și Darwin, au dat dovadă de credință negând prin această esența teoriilor raționaliste. Astfel Lamarck în lucrarea sa: Istoria animalelor nevertebrate, spune: „Natura nefiind o inteligență, nefiind măcar o ființă ci numai o ordine a lucrurilor, constituind o putere peste tot supusă la legi, natura nu este însuși Dumnezeu. Ea este produsul sublim al voinței sale atotputernice. Astfel voința lui Dumnezeu este peste tot exprimată prin execuția legilor naturii pentru că aceste legi vin de la Dânsul. — Iar Darwin, lăsând transformismul să se odihnească, spune: „O altă cauză a credinței în existența lui Dumnezeu, care ține de rațiune iar nu de sentiment, mă impresionează prin greutatea sa. Ea provine din extrema dificultate sau mai bine zis din imposibilitatea de a concepe Universul prodigios și imens cuprinzând omul și facultatea sa de a privi în viitor ca rezultatul unui destin și al unei necesități oarbe. Cugetând astfel, mă simt condus a admite o cauză primă, cu un spirit inteligent, analog până la un oarecare punct ca acela al omului și merit numirea de deist. N'am mers niciodată până la ateism, adevărat până la a nega existența lui Dumnezeu”.

Afirmările acestor cercetători sunt analoge cu mărturisiri de credință, credința la ei era fiine, și deci, cu atât mai demnă de apreciat.

Citez și convertirea unui intelectual într-atât de necredincios, încât dușmănea pe oricare creștin, între cari și pe fratele său, *Alphonse Ratisbonne*. Acestuia credința creștină i-s'a relevat ca o iluminare subită și a devenit unul din cei mai activi credincioși.

El este cel care a înființat instituția „*Notre Dame de Slon*” unde se fac rugăciuni pentru convertirea evreilor.

Să-l lăsăm pe *Paul Claudel*, scriitor contemporan, să ne vorbească despre reîntoarcerea sa.

„La 18 ani credeam ceea ce credeau „intelectualii” vremii: am adoptat tezele monistă și mecanistă în toată rigoarea lor, dar îmi păreau lucruri triste și plătitoare, iar filozofia lui Kant nu o puteam digera. Trăiam în imoralitate și încetul cu încetul am căzut într'o adâncă disperare. Moartea bunicului meu pe care l'am văzut ros de cancer, mi-a inspirat o frică profundă și gândul morții nu mă părăsea. Uitasem complet de credință, eram într'o ignoranță sălbatică.

Prima rază de adevăr mi-a venit citind pe un mare poet Rimbaud. — Cărțile sale „*Iluminația*” și „*Un sezon în Iad*” au fost pentru mine un eveniment capital. Aceste cărți mi-au dat pentru întâia oară impresia vie și aproape a supra naturalului. Pe vremea aceea începusem să scriu și credeam că voi găsi în ritualul bisericii catolice un îndemn potrivit și materia unor inspirații pentru preocupările mele literare. Pentru aceasta am intrat în Catedrala Notre Dame din Paris în ziua de Crăciun. Acolo am ascultat, înghesuit din toate părțile, slujba religioasă cu o plăcere mediocră. Neavând ce face, am asistat și în dupăamiaza acelei zile la slujba religioasă când, ascultând pe copii îmbrăcați în haine albe și pe seminariști „*Magnificatul*”, s'a produs evenimentul care domină viața mea întreagă. Deodată simții că sufletul meu e cuprins de emoție și din acel moment am crezut. Credeam cu atâta putere, cu atâta convingere, cu o certitudine care nu lăsa loc nici unui fel de dubiu; de atunci nici o carte, nici un fel de raționament, nici necazurile unei vieți agitate, n'au putut clăti credința mea, dar nici măcar s'o atingă. Am avut sentimentul unei revelații neșterse. Încercând să reconstituiesc momentele cari au precedat aceste clipe extraordinare, care au deschis inima unui sărman copil disperat, îmi amintesc că mi-am spus „*Fericiți cei ce cred!*” E chiar adevărat: Dumnezeu este aici! El mă iubește! El mă cheamă! Lacrimile-mi curgeau și emoția era sporită de cântecele copiilor. — Din seara aceea, după ce m'am întors acasă pe străzile care-mi păreau străine, am luat să citesc o Biblie și pentru întâia oară am ascultat glasul dulce și convingător care n'a încetat să răsune în sufletul meu. Il cunoșteam pe Isus numai prin Renan și prin acest impostor am ignorat că Isus s'a numit pe sine Fiul lui Dumnezeu. Fiecare cuvânt, fiecare șiir desmînța cu o simplitate majestoasă afirmațiile apostatului și îmi deslegau ochii. E adevărat, că Isus este fiul lui Dumnezeu! Mie mi-se adresa Sfântul Pavel, îmi promitea dragostea lui, dar mă amenința cu pedeapsă dacă nu-l urmez. Nu era nevoie să mă amenințe cu Iadul. Acelea câteva glasuri, cât am citit, mi-au fost de ajuns pentru a ști că infernul este pestetot unde nu-i Isus”.

Datoria intelectualilor

Noi intelectualii trebuie să afirmăm credința Noastră, în convingerea că ea este parte integrantă din sufletele noastre și ca atare

ea are de îndeplinit un rol bine definit în ceea ce privește spiritualitatea noastră.

Intelectualii socotim acest dar dumnezeesc ca o bogăție pe care ceilalți o posedă nu o remarcă, iar cei cărora le lipsește se găsească în situația infirmilor care provoacă milă celor care-i privesc.

Credința noastră trebuie să ne-o mărturisim în orice împrejurare, convingși fiind că răspândirea acesteia este o datorie și că în chipul acesta vom semăna gândul bun și vom provoca fapta bună. Trebuie să cocretizăm credința noastră, ca să fie legată de formele impuse de divinitate și cărțile legii sfinte...*)

Apostolia faptei

— Crâmpie din darea de seamă asupra activității Agru-lui în Maramureș**).

Luând ființă „*Agru*” la Blaj în zilele de 23 și 24 Noembrie 1929, și primind și noi delegația dela comitetul central de a organiza în ținutul de nord: Maramureș — Satu-Mare nucleele parohiale, ne-am pus la muncă și munca noastră n'a rămas fără rod.

Cea dintâie organizație parohială s'a înființat la Hărniciești — unde pâr. protopop Nic. Doros deja la 19 Ian. 1930 a avut înscriși 2 membri activi și 21 ajutători.

Timpul iernii nepermițându ne de a cutreera satele, am făcut propaganda ideii în organul „*Dumineca*”, publicând Statutele și Regulamentul, publicând articole lămuritoare.

Adevărata campanie s'a început cu primăvara aceluiași an. La data primului Congres general ținut în Sighet la 26 Octomvrie 1930, am avut 41 organizații cu 2534 membrii. Azi în Vicariatul Maramureș, în 46 parohii și filii avem 46 organizații și 3002 membri înscriși.

Aceste organizații toate lucrează după un plan bine stabilit. Unde împrejurările permit, se țin *adunări săptămânale*, în alte locuri bilunare. Aceste adunări se deschid cu „*Impărate ceresc*”, urmează o conferință din partea conducerii (parohul sau președ. organizației, iar în Budești chiar și țărani). Urmează lectură din *Viața sfinților* sau din sf. Scriptură. Se citesc gazete creștine. În acest loc mulțumim din nou I. P. S. Sale Episcopului nostru grațitudinea, pentru abonamentul „*Unirii Poporului*” care foaie a primit-o fiecare organizație din Vicariat. Adunările se închid cu: „*Născătoare de Dumnezeu*”.

În timpul anului școlar aceste adunări devin adevărate *festivități*, având aproape în toate locurile sprijinul corpului didactic, care cu program variat și frumos, încadrează rolul copiilor în aceste adunări. În Văleni este chiar organizată ca subsecție „*Agru copiilor*” cu 25 membri. Și trebuie să notăm, că aceasta subsecție a arătat o activitate rodnică.

Atară de acest program comun al tuturor organizațiilor locale, fiecare după buna chibzuială a mai lucrat și în altă direcție. — În Breb și Bocicoel secția caritativă îngrijește *săracii din parohie*. Se adună bucate, cari apoi în caz de nevoie se distribuiesc săracilor. În Bocicoel „*Agru*” a înființat și susține o pepenerie în grădina bisericii cultivându-o cu membrii Agrului. Fiecare membru este îndatorat a cultiva pe teren propriu 25 bucăți pomi roditori. — În Săpânța

*) Din lipsă de spațiu am dat cu unele omisiuni frumoasa conferință a d. Dr. Banciu. Va apărea însă în întregime în buletinul Agrului. (N. R.)

**) Regretând că nu putem publica în întregime raportul general al Com. Central Agru, socotim de folos să tipărim partea mai însemnată din darea de seamă făcută de dd. Dr. Florent Mihali și T. Berinde asupra Maramureșului, unde nu mai avem parohie fără organizație Agru Din ea se vede cât de viu și cât de multilateral se poate lucra în cadrele Agru-lui nostru. (N. R.)

membrii sunt obligați a lui parte în fiecare prima Duminecă din lună, la oficierea Paraclisului. — Se remarcă la multe organizații înființarea *corului și bibliotecii* Agrului.

S'a făcut comemorarea conciliului din Efes din partea tuturor organizațiilor în modul de cel mai solemn. Tot așa s'au organizat din partea Agrului serbări cu ocazia aniversării de 10 ani dela încoronarea Papei Piu XI.

Pe lângă activitatea propriuzisă ce a fost dezvoltată aparținând scopurilor Agrului, trebuie să amintim activitatea organizațiilor din Bărsana și Vad unde s'au aranjat petreceri și chiar reprezentaje teatrală (la Vad) cu ocaziunea adunărilor.

În toate locurile unde sunt reuniuni pioase (Mariane, Sf. Inimii lui Isus, Rozarul) aceste conlucră într'o armonie exemplară cu Agru.

Merită toată lauda toți aceia, cari fără reclamă și fără răsplată obosesc pentru ajungerea scopurilor Agrului. Sunt ei purtătorii luminii, adevărați apostoli pe văile izolate ale munților maramureșeni. Răsplata lor multă va fi în ceruri.

Organizația Sighet — începând cu ziua de Sf. Nicolae 1931, ține în fiecare Duminecă adunări similare, cercetate de numeroși membri și credincioși. Mulțumită intelectualilor participanți, conferințele sunt în stare de a ține la suprafață interesul ascultătorilor. Conferințele sunt ținute după terminarea sf. Liturghii. În timpul iernii s'au ținut șezători și după Vecernie, când a funcționat și o *școală de analfabeți* sub conducerea dș. Prof. Dr. Irina Berinde. În sânul organizației din Sighet s'a înființat și un cor pe 4 voci, sub conducerea Dl. Gh. Nemet, cu 45 membri.

În cursul verii Agru din Sighet a organizat o serie de *excursiuni*. Numărul participanților din în caz a crescut, ajungând la 50. Excursiunile s'au făcut în împrejurimile orașului Sighet. La locul de destinație s'au ținut mici conferințe și s'au executat cântări din partea corului — făcându-se în acest mod cea mai bună propagandă pentru Agru. S'au făcut apoi excursiuni și în parohiile învecinate, unde excursioniștii au participat la adunările organizațiilor locale.

Organizația Sighet într'un festival de nivel înalt a serbat aniversarea încoronării Papei Piu XI. Sala cea mare a primăriei s'a dovedit neîncăpătoare pentru mulțimea ascultătorilor. Au participat reprezentanții tuturor cultelor catolice...

În ziua de 12 Iulie sub auspiciile Agrului s'a dat un *dejun festiv pentru copii, cari s'au cuminecat prima oară*. Numărul copiilor a fost 71. Despre aceasta serbare s'au făcut și fotografii.

Dragostea membrilor Agrului față de Biserica se dovedește prin înființarea distinselor secții a Agrului — compusă din elita societății din Sighet — „*Asociația pentru înfrumusețarea Bisericii*”. Aceasta asociație cu însuflețire lucrează pentru bunărduniala și curățenia bisericii.

Comitetul organizației Sighet văzând necesitatea de a ține la suprafață neîncetat interesul credincioșilor față de intențiunile Agrului, a aflat de bine să întocmească un suplement special pentru acest scop la organul „*Dumineca*”, care suplement declarându-se *organul oficios al Agrului* în Vicariatul Maramureș și purtând chiar aceeași denumire, pe lângă publicațiunile, circularele, avizele șcl. aduce rapoarte și articole privitoare la scopurile și activitatea Agrului. Acest Suplement apare dela data de 10 Aprilie 1932.

Membrii comitetului parohial din Sighet în decursul anului au cutreerat organizațiile parohiale într'o rază de 20 Km. — și numai lipsa fondurilor necesare a pricinuit, că aceasta activitate atât de necesară n'a putut fi lărgită — ținând conferințe și dând îndrumări practice pentru vitalitatea organizațiilor. Cu aceste ocazii s'au înființat biblioteci și s'au organizat comitetele, unde s'a simțit lipsă de aceasta.

Ne face plăcere de a comunica că în ziua de 4 Sept. a. c. Rds. Ludovic Vida canonic, asistent eclesiastic, ne-a făcut onoarea de a lua parte la conferința săptămânală a organizației Sighet. Ne-au servit de îmbărbătare cuvintele Reverendisimului rostite cu aceasta ocazie.

Roadele iubirei creștine a deaproapelui. Asociația germană „Caritas“ a adunat date privitor la activitatea caritativă desfășurată în 1931 de ordinile călugărești catolice din Germania. Ceeace au făcut pentru semenii lor acești robi și roabe ale iubirii desinteresate, — călugării și călugărițele, — este de-a dreptul grandios, așa că nu poate trezi decât admirație în toți câți mai sunt în stare să înțeleagă și să aprecieze prestații izvorite din curat idealism. Lăsăm să grăiască faptele prinse în haină de cifre.

Cei mai bine de 20.000 Frați călugări, și Surori călugărițe au îngrijit în spitalele de sub conducerea lor 1½ milion de bolnavi și au ținut peste 1 milion de vegheri în noapte. Peste 40.000 Frați și Surori au făcut serviciu în case de nebuni și de cretini. Cei 20.000 de locatari ai balamucelor au necesitat 3.7 milioane zile de îngrijire, iar celor 131,325 pacienți din institutele de cretini și epileptici li-s'au jertfit 1,355 000 zile de strașnică lăpădare de sine. Așezămintele monahale pentru schilozi, orbi și surdo-muți, cu 10.000 de atari oropsiți ai sorții, au fost mărturiile tăcute a celor 1.2 milioane de zile cât a reclamat îngrijirea acestora. Alte milioane și milioane de zile au fost jertfite cu drag pentru cei 94.655 bolnavi din sanatorii, cele 28 000 mame tinere și lăuze, bătrâni din azile și bolnavi incurabili.

Iubirea nutrită fără încetare din visteriile harului ceresc, a Fraților și Surorilor, își cheltuite bogăția și în alte posturi. Așa în cele 4600 sanatorii ambulante, cari ocupă 10.000 de călugări și călugărițe, apoi institutele de educație, — 4000 la număr, — începând cu grădinițele de copii, — cu nu mai puțin de 800.000 de îngerași, — și cu internatele pentru fete, orfanotrofiile și tot felul de căminuri, în cari află ocrotire și îngrijire 200.000 elevi și eleve. Unde mai pui apoi milosteniile fără număr făcute desmoșteniilor sorții: 7½ milioane prânzuri gratuite, copiilor; alimente, haine, albituri, în preț de 100.000 RM. Numai cele patru mănăstiri caritative de bărbați din München, de ex., au împărțit, în 1931, săracilor 4474 chintale pâine, 42.400 prânzuri complete, și 65,700 porții de supă, — cu totul gratuit.

Socotim a fi de prisos oricând comentariu. Atâta mai adaugem doar, că de le-ar fi urmată pilda, barem în ce privește împărțirea de milostenii, de către toți cât pot, și după morală sunt obligați să facă milostenie, alta ar fi fața lumii.

Catolicismul câștigă teren și în Suedia. Incet, dar sigur, se topesc și ghețurile suedeze, făcând cale crezului catolic. Deocamdată sunt puțini la număr, în părțile acelea, mărturisitorii acestui crez: abia 4000, din cele cam șase milioane, cât face totalul populației. Sunt însă nădejdi sigure că numărul acesta va crește într'una, fiindcă fiecare catolic suedez este un apostol al crezului său. La Stockholm au librărie proprie, și un birou de informație, compus de mireni, cu menirea de-a răspunde repede și prompt la acuzele îndreptate prin presă la adresa bisericii lor. Bine de curând și-au deschis o capelă nouă în Capitală, și alte două în Bromalla și Linköping. Pastorația, între alții, o fac părinții călugări dominicani cari, după o absență de patru sute de ani, și-au reînscut zilele acestea munca binecuvântată.

Știri mărunte

Misluni poporale. Ș-au ținut în Podeni (distr. Arieș), în zilele de 19—22 Noemvrie c., vestitor al cuvântului fiind pâr. Iulu Capâlneanu din Unirea. Au isbutit splendid; ș-au împărțit cu sfințele Taine aproape toți credincioșii noștri de aci. La mărturisiri au ajutat și Frații preoți Circa din Ciugudul de jos, și Horvath din Ciugudul de sus. — Bucuria parohienilor, cât și a pâr. Morariu, preotul local, nu poate fi prinsă în cuvinte.

Congresul academicienilor slavi catolici. Cel ținut deunăzi la Zagrab e deja al patrulea. În afară de croați au luat parte la el boemi, poloni, slovaci, sloveni și ucraineni. Majoritatea absolută a congresiștilor firește c'au format-o mirenii. La desbateri însă și-au spus cuvântul și câțiva membri ai episcopatului croat. Incheierea la care ș'a ajuns este aceasta: din catastrofa civilizației materialiste și ireligioase de azi se poate ieși decât prin mai multă rugăciune și credință nestrămutată față de biserica Romei, și învățătura ei. Ș'a hotărât să se stăruie insistent de intelectualii slavi catolici să studieze temeinic doctrina socială a enciclicei „Quadragesimo anno“, și ș'o răspândească din răzputeri, luptând energic, în aceeași vreme, și împotriva capitalismului, marxismului și naționalismului exagerat, șovinist.

Incă o stigmatizată. O cheamă Maria da Conceicao. Are 32 de ani. Trăiește în târgușorul Lamego al Portugaliei. De proveniență umilă, pâinea cea de toate zilele și-o câștigă din slujit. Dnmul însă o numără printre puținii aleși pe cari i-a învrednicit să poarte în chip văzut semnele pătimirii sale. Cei cari o cunosc spun, că în fiecare Joi seara primește la mâini, la picioare și la piept, ranele Mântuitorului, ca să le poarte apoi trei zile dearândul. Taina aceasta devenind secret public, stigmatizata a fost dusă într'o clinică, pentruca să fie supravegheată de medici. Rămâne acum ca aceștia să studieze fenomenul și să-l explice, într'u cât așa ceva va fi cu puțință în cazul de față.

Locale. Dumineca viitoare, a Sfinților Strămoși, va predica în catedrală pâr. Dr. Șepțimiu Todoran, prof. de religie la liceul de băieți.

Prânz original. Ziarele din Filadelfia Americii povestesc o întâmplare pe cât de interesantă din punct de vedere științific, pe atât de hazlie dintr'altă parte. Și anume: un chemician celebru, profesor la universitatea din loc și specialist în studiul falsificării produselor alimentare, a dat nu de mult un prânz mare. Întăiu au fost servite numai echivalente chimice, sub cele mai variate și mai apetisante forme de cărnuri. După care au urmat și produsele naturale când apoi amfitrionul și-a destăinuit trucul. Care n'a fost încurcătura mesenilor neadvertizați în prealabil! Spun foile americane că majorității covârșitoare a invitaților i-a fost absolut cu neputință să deosebească preparatele chimice de cărnurile naturale. Nici gustul, nici stomacul n'au putut da de gol pe abilul falsificator de mâncări, — spre bucuria lui și lauda științei care atât de uimitoare progrese a făcut.

Mulțumită. Moș Iosif Zinvel, cursorul diecezan dela Lugoj, a dăruit bisericii noastre din Racovița (eparhia Lugojului) două tablouri frumoase, iar copiilor de școală o mulțime de cărțile de pietate. Pentru care faptă țin să-i aduc simțite mulțumite. — *Atanasie Pantea*, preotul Racoviței.

† **Văd. Elena Nestor, n. Hossu**, a trecut la cele veșnice în 27 Noemvrie c., în anul 79 al vieții și 10 al văduviei. — În veci pomenirea ei!

Telefonul „Unirii“

P. Reghin. Noul Regulament al Academiei de teologie din Blaj e gata și încurând se va pune în aplicare. — La fel Regulamentul examenului pentru obținerea gradului de licențiat în teologie, care a fost discutat și pus la punct în ultima conferință episcopască. Pe cât știm, el dă și absolvenților de până acum ai academiilor noastre puțința de a-și câștiga acest titlu. De sigur, în anumite condițiuni și forme, cari se vor publica de către autoritățile noastre bisericesti în curând.

I. Sibiu. Credem și noi, că în cele din urmă Papa va trebui să împartă câteva decorații redactorilor dela „Telegraful“. Prea le râvnesc. De când a fost împodobit cu una d. Argetoianu, nu le mai face grija. Atăta pricep și ei, firește, că Papa a decorat pe ministrul țării românești, nu cucernicia ministrului respectiv. Asta le-a spus-o, de altfel, foarte limpede unul de-al lor, care se găsește în Roma în măsură să știe ce spune. — Totuși țin isonul înainte. Iși zic, probabil, că pomenitul venerabil este, oricum, numai un biet mirean ortodox, ori cât ar figura el în cele mai înalte consilii și congrese ale bisericii dominante. De ce atunci grația papală nu ș'ar putea revărsa și asupra „telegrafistilor“ noștri, cari sunt, oricum, preoți în lege, cu barba neagră și cu brăie roșii? — Și poatecă stăruind mult, vor ajunge la ceva. Dacă nu alta, își vor rade barba!

»Calendarul«. București. Regretăm că numai întâmplător am aflat despre inițiativa creerii „frontului unic“ al creștinilor împotriva francmazoneriei și ateismului, pe care ați luat-o. Dacă am fi cunoscut-o, am fi spus și noi, de sigur, un cuvânt. Spre marea noastră părere de rău, gazeta Dv., poate dintr'o greșală de administrație, nu ne mai vine de câțiva vreme. Vă rugăm să dispuneți a ni-se trimite regulat schimbul, pentruca în viitor să putem urmări la timp și la izvor problemele de interes bisericesc ce discutați. — Deocamdată Vă semnalăm răsnetul original pe care l-a avut sugestia „frontului creștin“, la Sibiu. Cu obișnuitul curaj pe care îl dă „înțelepciunea dominantă“ a lor, confrății se reped la Papa dela Roma, care nu știe împărți cum trebuie... decorațiile! — Bine că ș'a găsit, în sfârșit, marea vinovat! De-acum, la ce ne mai trebuie „front“? „Telegraful“ ajunge singur pentruca să-l facă pilaf cât ai bate 'n palme. Și cu asta, a mai salvat odată țara dela ruină și moarte.

V. Oradea. Sperăm că de-acum veți face pocăință. „Telegraful“ v-a convins, ca și pe noi de altfel, că metropolitul Sibiului este mielusei nevinovat, ori chiar șap ispășitor în pacostea luptelor confesionale. Nici odată I. P. S. Sa n'a dat semnal pentru desființarea unitismului. Dimpotrivă, ne-a făcut, nu odată, invitații pline de dragoste, să alergăm în brațele-i primitoare. — Și, evident, aceste invitații au trebuit subliniate cu fapte ca cele dela Hamba și de aiurea. Dar ce să-i faci? Așa-i dragostea adevărată: nu cunoaște piedeci! — Bine că ne sosesc și așa târziu, aceste lămuriri de candoare dominantă. Altfel am fi rămas pe veci în credința greșită de până acum. Când colo, pâr. Nicolae al Sibiului nevinovat ca un mieluse! Doamne iartă-ne!

Oficiul parohial. Căpușul mic. Am primit abonamentul pe 1930 și 1931.

H. Cojoana. Confirmăm primirea sumei de Lei 240. Achitat până la 31. XII 1931.

In atenția parohilor și
curatoratelor bisericesti!

COMANDAȚI

GLOPOTE

de calitate superioară, la cel mai mare
depozit românesc din Ardeal:

ALEXANDRU ANCA

CLUJ, Str. Regina Maria No. 43.

TOT AICI: Policandre, Sfeșnice, Ornate și
Recvizite bisericesti, Prapori, Cărți preo-
tești și de rugăciuni. „CĂRAREA FERI-
CIRII“ aprobată de P. S. S. Episcopul Hossu,
legată în celuloid 450; în piele 3—400;
în pânză 150; în carton tare 100; broșat
75 Lei, conține toate rugăciunile, paracli-
sul și slujba. CĂRTICICA LUI SFT. AN-
TONIE DE PADUA în legătură carton tare
25, broșat 20 Lei. Diferite predici, VERSURI
LA MORȚI (cântări funebreale pentru femei,
bărbați și copii). Teatre populare și șco-
lare, monoloage, dialoge. — Medalii de
aluminium pt. Reuniuni, cu inscripție
după dorință, etc. etc.

Cereți prețurant detaliat